

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหาที่จะวิจัย

ประเทศไทยนั้น สัดส่วนของการนำเข้าต่อรายได้ประชาชาติสูงเพิ่มขึ้นตามลำดับ คือเท่ากับร้อยละ 19 ในปี 2513 และเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 22 25 และ 31 ในปี 2518 2527 และ 2534 ตามลำดับ การนำเข้าได้เพิ่มทวีความสำคัญเพิ่มขึ้น ทั้งในแง่ของระดับการนำเข้า และที่เป็นสัดส่วนกับรายได้ประชาชาติ ประเทศไทยซึ่งอยู่ในช่วงกำลังพัฒนา ต้องพึ่งพิงสินค้านำเข้าที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ จากประเทศคู่ค้าซึ่งเป็นผู้กำหนดราคาสินค้าเพียงไม่กี่ประเทศ

จากแผนภูมิที่ 1 แสดงปริมาณการนำเข้าของไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2504-2534 และ จากแผนภูมิที่ 2 แสดงสัดส่วนการนำเข้า ในหน้าที่ 2 ถึง 4 แบ่งได้เป็น 3 ช่วงสำคัญ คือ

1. ช่วงปี พ.ศ. 2504-2516

เป็นช่วงที่ประเทศไทยยังมีระดับการนำเข้าต่ำ คือมีการนำเข้าไม่เกิน 10,000 ล้านบาทต่อไตรมาส (ใช้ราคาปี 2515 เป็นมาตรฐานการวัด) โดยเพิ่มขึ้นจาก 3,500 ล้านบาท ในปี 2504 เป็น 10,000 ล้านบาท ในปี 2516 อย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดสินค้าซึ่งจำแนกตามระบบการค้ามาตรฐานสากล (Standard International Trade Classification หรือ SITC) ได้ข้อสังเกตดังนี้

SITC 0 มีสัดส่วนการนำเข้าลดลงจาก 5% เหลือ 3% มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นไม่สูงนัก จาก 180 ล้านบาท เป็น 310 ล้านบาท (ในราคา ปี 2515)

SITC 1 มีมูลค่าการนำเข้าที่ผันผวน ไม่แน่นอนโดยมีสัดส่วนอยู่ระหว่าง 0.5% ถึง 2%

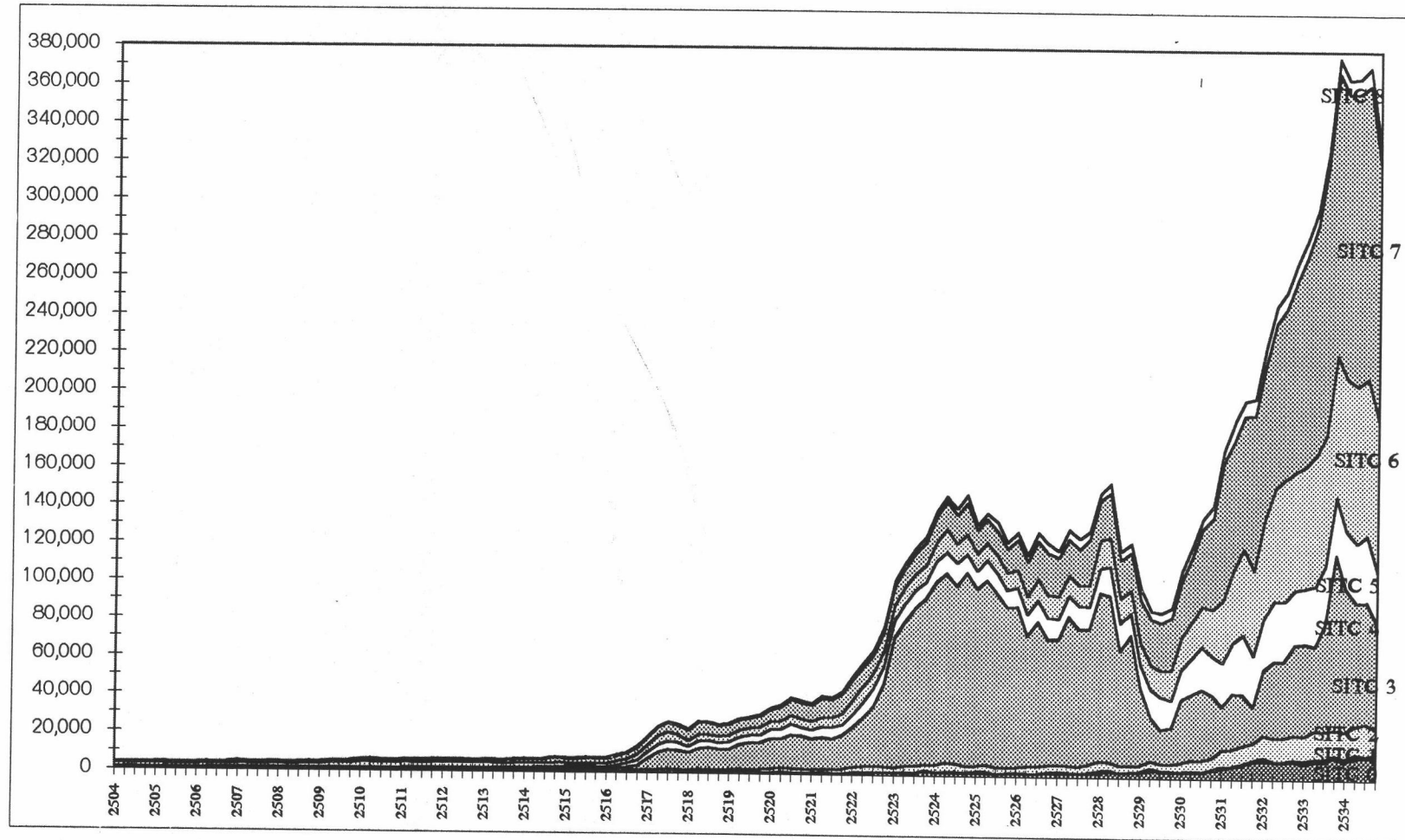
SITC 2 เป็นสินค้าจำพวกวัตถุดิบและเส้นใยผ้า มีสัดส่วนการนำเข้าสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน อย่างต่อเนื่อง จาก 2% ในปี 2504 เป็น 8% ในปี 2516

SITC 3 มีสัดส่วนที่ค่อนข้างคงที่ คือประมาณ 8-11% ของมูลค่าการนำเข้า มีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 350 ล้านบาท เป็น 1000 ล้านบาท

SITC 4 มีสัดส่วนที่ค่อนข้างคงที่ คือประมาณ 0.1-0.2% ของมูลค่าการนำเข้า มีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 5 ล้านบาท เป็น 20 ล้านบาท

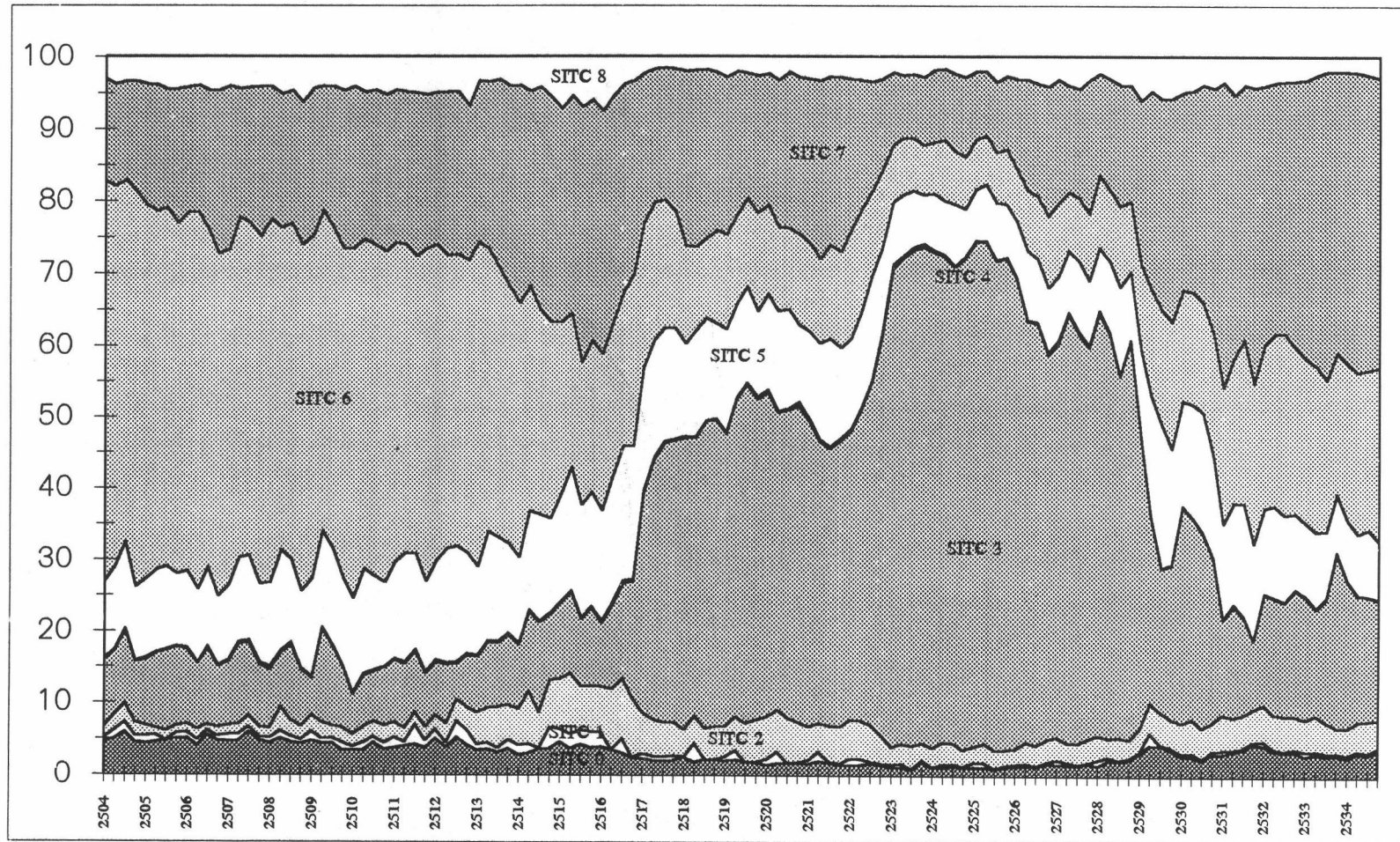
SITC 5 สินค้าจำพวกวัตถุดิบเคมีภัณฑ์ มีสัดส่วนการนำเข้าสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน และต่อเนื่อง จาก 11% ในปี 2504 เป็น 18% ในปี 2516 มีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 400 ล้านบาท เป็น 2,500 ล้านบาท

แผนภูมิที่ 1 แสดง มูลค่าการนำเข้าของไทย (หน่วยล้านบาท ปี พ.ศ.2515)

มูลค่าการนำเข้าของสินค้าหมวดใดๆ = ขอบเขตบน - ขอบเขตล่าง ของสินค้าหมวดนั้น
 หมายเหตุ สินค้าหมวดSITC1 และSITC4 มีสัดส่วนการนำเข้าที่น้อยมากจึงปรากฏเป็นเส้น

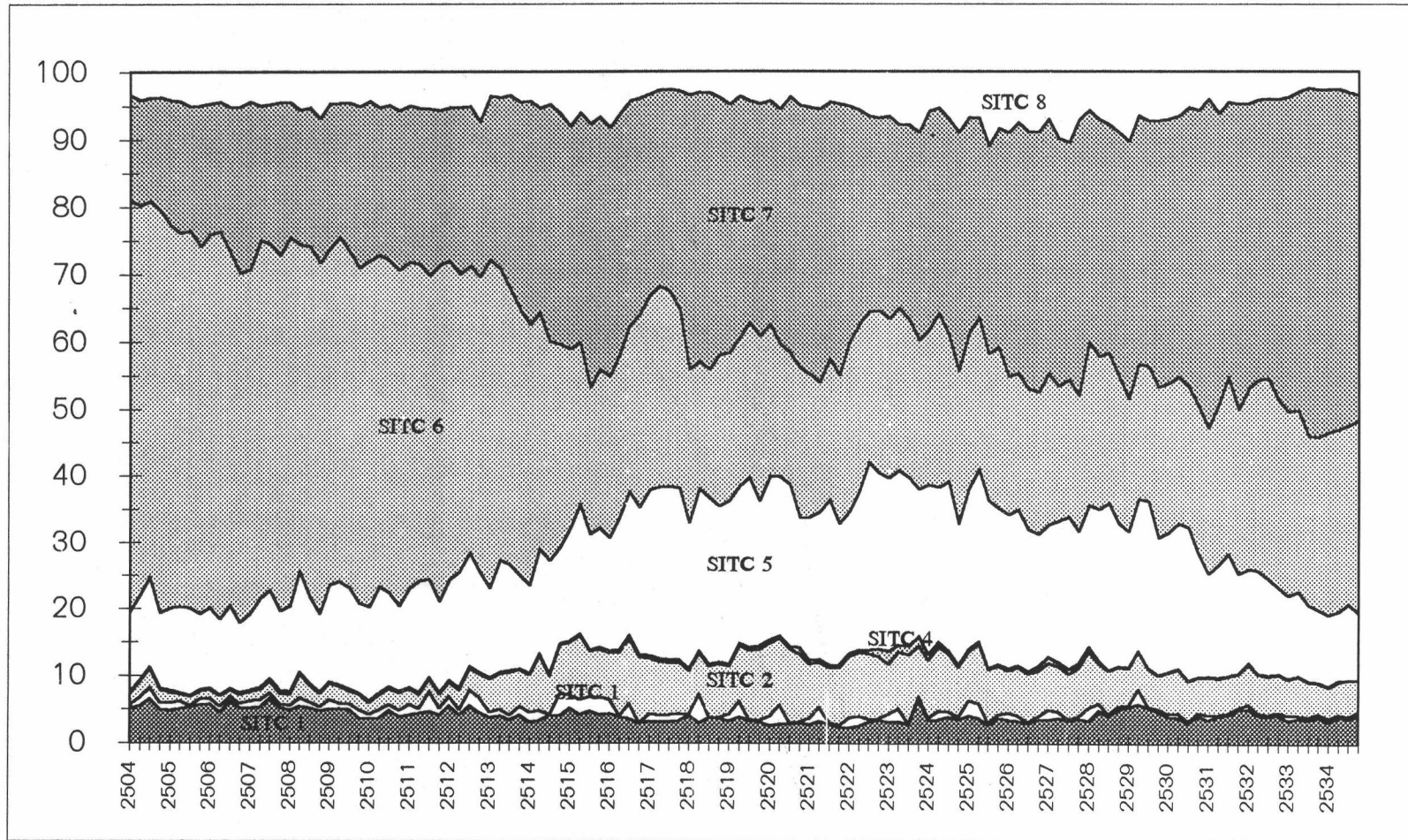
แผนภูมิที่2 แสดง สัดส่วนการนำเข้าของไทย เป็นร้อยละ

สัดส่วนการนำเข้าของสินค้าของสินค้าหมวดใดๆ = ขอบเขตบน - ขอบเขตล่าง ของสินค้าหมวดนั้น

หมายเหตุ สินค้าหมวดSITC1 และSITC4 มีสัดส่วนการนำเข้าเล็กน้อยมากจึงปรากฏเป็นเส้น

แผนภูมิที่3 แสดง สัดส่วนการนำเข้าของไทย เป็นร้อยละ (ไม่รวมSITC 3 น้ำมันและแร่ธาตุ)

สัดส่วนการนำเข้าของสินค้าของสินค้านั้น = ขอบเขตบน - ขอบเขตล่าง ของสินค้านั้น

หมายเหตุ สินค้าหมวดSITC1 และSITC4 มีสัดส่วนการนำเข้าน้อยมากจึงปรากฏเป็นเส้นหรือขอบบางๆ

SITC 6 สินค้าหัตถอุตสาหกรรมพื้นฐาน ได้แก่สินค้าอุตสาหกรรมสำเร็จรูปทั่วไป ซึ่งมีสัดส่วนการนำเข้าสูงที่สุดของยุคนี้ โดยมีสัดส่วนสูงถึง 53% ในปี 2504 และค่อยๆ ลดลงเหลือเพียง 21% ในปี 2516

SITC 7 สินค้าเครื่องจักรอุตสาหกรรม มีสัดส่วนการนำเข้าสูงขึ้นเป็นลำดับ จาก 14% ในปี 2504 เป็น 30% ในปี 2516 มีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 500 ล้านบาท เป็น 3,000 ล้านบาท

SITC 8 สินค้าหัตถอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ด มีสัดส่วนการนำเข้าที่ค่อนข้างคงที่คือ ระหว่าง 3-6%

2. ช่วงปี พ.ศ.2517-2528 เป็นช่วงหลังวิกฤตการณ์น้ำมัน ลักษณะเด่นก็คือ มูลค่าการนำเข้าสูงขึ้นอย่างมากเป็นประวัติการณ์และต่อเนื่อง จาก 12,000 ล้านบาท/ไตรมาส ในปี 2517 เป็น 150,000 ล้านบาท/ไตรมาส ในปี 2528 สาเหตุหลักเนื่องจากราคาน้ำมันดิบขยับตัวสูงขึ้นอย่างมาก ทำให้มูลค่าการนำเข้าน้ำมันสูงขึ้นด้วย สัดส่วนการนำเข้าน้ำมันสูงมากจนทำให้สินค้าในหมวดอื่น ๆ มีสัดส่วนที่ลดลง จึงไม่เป็นการสมควรที่จะพิจารณาการแปลงเปลี่ยนสัดส่วนการนำเข้าแต่ด้านเดียว จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาการแปลงแปลงมูลค่าการนำเข้า ช่วงนี้มีการเปลี่ยนแปลงที่น่าสังเกตดังนี้

SITC 0 มีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 350 ล้านบาท เป็น 2,500 ล้านบาท (ในราคา ปี 2515)

SITC 1 มีมูลค่าการนำเข้าที่ผันผวน ไม่แน่นอน แต่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากประมาณ 150 ล้านบาทในปี 2517 เป็น 600 ล้านบาทในปี 2523

SITC 2 เป็นสินค้าจำพวกวัตถุดิบและเส้นใยผ้า มีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มสูงอย่างต่อเนื่อง จาก 1,100 ล้านบาท/ไตรมาส ในปี 2517 เป็น 4,000 ล้านบาท/ไตรมาส ในปี 2528

SITC 3 มีสัดส่วนที่สูงมากในช่วงวิกฤตการณ์น้ำมันนี้ คือ ประมาณ 40% ของสัดส่วนการนำเข้า ในปี 2517-2521 และเพิ่มขึ้นไปอีกเป็น 60% ในช่วงปี 2522-2528 มีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาล จาก 6000 ล้านบาท/ไตรมาส ในปี 2517 เป็น 80,000 ล้านบาท/ไตรมาส ในปี 2528

SITC 4 เป็นสินค้าเพียงหมวดเดียว (ไม่นับ SITC 3) ที่มีสัดส่วนการนำเข้าเพิ่มขึ้นในช่วงนี้ คือ ประมาณ 0.25-0.6% ของมูลค่าการนำเข้า เนื่องจากมีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างมาก จาก 60 ล้านบาท เป็น 400 ล้านบาท

SITC 5 สินค้าจำพวกวัตถุดิบเคมีภัณฑ์ มีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 3,000 ล้านบาท เป็น 14,000 ล้านบาท

SITC 6 สินค้าหัตถอุตสาหกรรมพื้นฐาน ได้แก่สินค้าอุตสาหกรรมสำเร็จรูปทั่วไป ซึ่งมีสัดส่วนการนำเข้าลดลง โดยมีสัดส่วนเหลือประมาณ 18% ในปี 2517 และค่อยๆ ลดลงไปอีกจนเหลือเพียง 10% ในปี 2528 มูลค่าการนำเข้าสูงขึ้นจาก 4,000 ล้านบาท/ไตรมาส ในปี 2517 เป็น 14,000 ล้านบาท/ไตรมาส ในปี 2523

SITC 7 สินค้าเครื่องจักรอุตสาหกรรม มีมูลค่าการนำเข้าสูงขึ้นเป็นลำดับ จาก 4,500 ล้านบาทในปี 2517 เป็น 22,000 ล้านบาท ในปี 2523

SITC 8 สินค้าหัตถอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ด มีมูลค่าการนำเข้าสูงขึ้นมาก และเป็นลำดับ จาก 400 ล้านบาท ในปี 2517 เป็น 4200 ล้านบาท ในปี 2523

3. ช่วงปี พ.ศ.2529-2534 ยุทธเศรษฐกิจเฟื่องฟู ลักษณะเด่นที่น่าจับตามองก็คือ มูลค่าการนำเข้าเพิ่มสูงมากกว่ายุคใดๆในอดีต จาก 90,000 ล้านบาท เป็น 350,000 ล้านบาท หรือ 4 เท่าตัว ภายในเวลา 5 ปี และ เป็นช่วงที่ประเทศไทยสามารถผลิตก๊าซธรรมชาติทดแทนการนำเข้า น้ำมันดิบจากต่างประเทศได้

SITC 0 มีสัดส่วนการนำเข้าลดลงจาก 3.5% เหลือประมาณ 3%

SITC 1 มีสัดส่วนค่อนข้างคงที่ คือประมาณ 0.5%

SITC 2 มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 4% เป็น 4.5%

SITC 3 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าน้ำมันดิบลดลง เหลือเพียงไตรมาสละ 20,000 ล้านบาท ประกอบกับมีการนำเข้าสินค้าจำพวกวัตถุดิบและเครื่องจักรเพิ่มมากขึ้น ทำให้สัดส่วนการนำเข้าของหมวดน้ำมันและแร่ธาตุ เหลือเพียง 25% และลดความสำคัญลงเหลือเพียง 16% ในปี 2533

SITC 4 มีสัดส่วนค่อนข้างคงที่ คือประมาณ 0.05% ถึง 0.08%

SITC 5 มีสัดส่วนการนำเข้าลดลงจาก 15% เหลือประมาณ 10% แต่มีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มสูงเท่าตัว คือจาก 15,000 ล้านบาท เป็น 30,000 ล้านบาท

SITC 6 มีสัดส่วนการนำเข้าเพิ่มสูงขึ้น ส่วนมากเป็นอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ซึ่งมีราคาต่ำลง โดยสัดส่วนเพิ่มจาก 14% เป็น 23% ยอดการนำเข้าจึงสูงขึ้นอย่างมหาศาล จาก 12,000 ล้านบาท เป็น 68,000 ล้านบาท หรือ 5 เท่าครึ่ง ภายในเวลา 5 ปี

SITC 7 มีสัดส่วนการนำเข้าเพิ่มสูงขึ้นจนมีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนมากเป็นยานพาหนะและอุปกรณ์สื่อสาร เพิ่มจาก 29% เป็น 40% ยอดการนำเข้าจึงสูงขึ้นอย่างมหาศาล จาก 25,000 ล้านบาท เป็น 130,000 ล้านบาท หรือ 5 เท่า ภายในเวลา 5 ปี

SITC 8 มีสัดส่วนการนำเข้าลดลงจาก 5% เป็น 2.5% อย่างไรก็ตามยอดการนำเข้ายังคงเพิ่มตามภาวะเศรษฐกิจจาก 5000 ล้านบาท เป็น 7000 ล้านบาท

ในปี พ.ศ.2534 เกิดสงครามอ่าวเปอร์เซีย และการปฏิวัติ ของ ร.ส.ช. เศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้การนำเข้าซลอลดลง และเริ่มลดลงในไตรมาสสุดท้ายของปี 2534

ปริมาณการนำเข้า ณ ราคา พ.ศ. 2515 ตามตารางที่ 1.3 ในภาคผนวก ข. ในช่วงปี 2530-2534 พบว่า ปริมาณการนำเข้า มีแนวโน้มสูงขึ้นในทุก ๆ หมวด พิจารณาตามแผนภูมิมูลค่าการนำเข้าของไทยในช่วง 2530-2534 จะพบว่า สินค้าที่มีมูลค่าการนำเข้าสูงที่สุด คือเครื่องจักรและยานพาหนะ(SITC7) รองลงไปได้แก่ สินค้าหมวดหัตถอุตสาหกรรม (SITC6) แร่ธาตุน้ำมัน (SITC3) และ เคมีภัณฑ์ (SITC5) ตามลำดับ จากการพิจารณาสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้า จากแผนภูมิสัดส่วนมูลค่าการนำเข้า พบว่า สินค้าหมวดเครื่องจักรกลและยานพาหนะ(SITC7)และสินค้าหมวดหัตถอุตสาหกรรม(SITC6)มีสัดส่วนการนำเข้าเป็นอันดับ 1 และ 2 ตามลำดับ สำหรับสินค้าหมวดสินค้าน้ำมันเชื้อเพลิง (SITC3) เคยเป็นสินค้าที่มีความสำคัญมากในอดีต แต่ลดความสำคัญลงเพราะมีการผลิตขดเชยการนำเข้า จากปี 2524 ประมาณ 60% เหลือ 15% ในปี 2534 โดยมีสินค้าหมวดเคมีภัณฑ์(SITC5)มีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นมาทดแทน ซึ่งเพิ่มจาก 9% ในปี 2504 เป็น

16%ในปี 2534 เป็นที่น่าสังเกตว่าสัดส่วนการนำเข้าของหมวดวัตถุดิบ (SITC2) มีสัดส่วนการนำเข้าเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากจาก 1.5% ในปี 2504 เป็น 4%ในปี 2534 ส่วนสินค้าในหมวดอาหารและหมวดหัตถอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ด ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการนำเข้าอย่างชัดเจน และสินค้าในหมวดเครื่องตี๋ม-ยาสูบ (SITC1) และหมวดน้ำมันพืชสัตว์ (SITC4) มีสัดส่วนการนำเข้า น้อยมาก

สรุปการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการนำเข้า มีค่าประมาณดังนี้

หมวด SITC	ปี2504-2516	2517-2528	2529-2534
0 อาหารและเนื้อสัตว์	5 - 3	2 - 2	3.5 - 3
1 เครื่องตี๋มและยาสูบ	1 - 1	0.6 - 0.3	0.5 - 0.5
2 วัตถุดิบ โยผ้า	2 - 8	5 - 3	4 - 4.5
3 น้ำมันแร่ธาตุ	9 -12	<u>35 -55</u>	25 - 17
4 สัตว์ น้ำมันพืช	0.1 - 0.3	0.3 - 0.1	0.05- 0.08
5 วัตถุดิบเคมีภัณฑ์	11 - 18	16 -10	15 - 10
6 หัตถอุตสาหกรรม	<u>52 - 22</u>	18 -10	<u>14 - 23</u>
7 เครื่องจักร รถยนต์	<u>14 - 30</u>	<u>19 -16</u>	<u>29 - 40</u>
8 หัตถอุตสาหกรรมเบ็ดเตล็ด	3 - 6	1.9 - 3	5 - 2.5
มูลค่าการนำเข้ารวม	3.6- 8	25 -150	90 -350

(มูลค่าการนำเข้า เป็นราคาคงที่ปี พ.ศ. 2515)

จากการพิจารณาแนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงปริมาณมูลค่า ตลอดจนโครงสร้างการนำเข้าพบว่าราคาเป็นสาเหตุสำคัญในการเปลี่ยนแปลงด้านการนำเข้าของไทย สังเกตได้จากในช่วงหลัง พ.ศ. 2516 ซึ่งเป็นวิกฤติการณ์น้ำมัน และการนำเข้าเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนกับผลผลิตประชาชาติ นอกจากนี้ โครงสร้างการนำเข้าของประเทศไทยยังกระจุกตัวอยู่ในสินค้าทุน ได้แก่ เครื่องจักร ยานพาหนะ หัตถอุตสาหกรรม เคมีภัณฑ์

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น พบว่าประเทศไทยอยู่ในช่วงกำลังพัฒนา ต้องพึ่งพิงสินค้านำเข้าที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ จากประเทศคู่ค้าซึ่งเป็นผู้กำหนดราคาเพียงไม่กี่ประเทศ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ทางด้านราคาสินค้านำเข้า จะมีผลต่อระบบเศรษฐกิจไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อที่จะได้ดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการนำเข้าได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม ไม่เป็นผลเสียต่อการพัฒนา ผลของการเปลี่ยนแปลงทางด้านราคา ,รายได้ และอื่นๆ ที่มีต่อการนำเข้าของไทย จึงควรได้รับการศึกษา เพื่อดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการนำเข้าได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ที่มีผลกระทบต่อปริมาณการนำเข้าของประเทศไทย ได้แก่ หาวารายได้ประชาชาติส่วนใดที่สัมพันธ์กับปริมาณการนำเข้าหมวดสินค้าในแต่ละหมวดอย่างไร และหาค่าความยืดหยุ่นเฉลี่ยของปริมาณการนำเข้าต่อราคา และต่อตัวแปรรายได้

2. ทารูปแบบหรือฟังก์ชันที่เหมาะสม ต่อการอธิบายฟังก์ชันแบบจำลองการนำเข้า ความล่าช้าของตัวแปรต่างๆ ซึ่งส่งผลทำให้ปริมาณการนำเข้าไม่เปลี่ยนแปลงทันที แต่ค่อยๆปรับตัว
3. ทดสอบฟังก์ชันความล่าช้าที่คิดขึ้นมาใหม่เปรียบเทียบกับรูปแบบเดิมที่มีใช้อยู่ก่อนแล้ว ว่าให้ผลแตกต่างกันอย่างไร และหาค่าความยืดหยุ่นที่ได้นั้นใช้เวลาปรับตัวนานกี่ไตรมาส

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาอุปสงค์การนำเข้าจะเป็นการศึกษาเชิงเศรษฐมิติทั้งในแง่สินค้านำเข้ารวม และจำแนกตามกลุ่มสินค้า แบบ Standard International Trade Classification หรือ SITC ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันระหว่างประเทศ

ในส่วนของข้อมูล จะใช้ข้อมูลเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2504 ซึ่งเป็นปีเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงที่การค้าระหว่างประเทศเริ่มเข้ามามีบทบาทเพิ่มขึ้น จนถึงปี พ.ศ. 2534 รวมเป็นเวลา 31 ปี หรือ 124 ไตรมาส

วิธีการศึกษา

ประมาณการ สมการอุปสงค์การนำเข้า โดยใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด ที่ได้พัฒนาความล่าช้าทั้งความล่าช้า ทั้งแบบที่คิดขึ้นมาใหม่โดยให้ชื่อว่า Adapted Chi-squared distributed lag ซึ่งจะทำให้การศึกษาเปรียบเทียบกับ วิธีที่นิยมใช้ดั้งเดิม คือ Polynomial distributed lag

นอกจากนี้ยังได้กระจายข้อมูลจากรายปีเป็นรายไตรมาส ด้วยวิธีการที่คิดขึ้นมาใหม่เช่นกัน โดยให้ชื่อว่า วิธีชิงแล้วหย่อน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบผลของการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ที่กระทบต่อปริมาณการนำเข้าของประเทศไทย เช่น หากรายได้ประชาชาติส่วนใดที่สัมพันธ์กับปริมาณการนำเข้าหมวดสินค้าในแต่ละหมวดอย่างไร และทราบค่าความยืดหยุ่นของปริมาณการนำเข้าต่อราคา และต่อตัวแปรรายได้ในระยะยาว
2. ทราบรูปแบบหรือฟังก์ชันที่เหมาะสม ต่อการอธิบายฟังก์ชันแบบจำลองการนำเข้า ความล่าช้าของตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งส่งผลทำให้ปริมาณการนำเข้าไม่เปลี่ยนแปลงทันที แต่ค่อยๆปรับตัว
3. ทราบผลการทดสอบฟังก์ชันความล่าช้าที่คิดขึ้นมาใหม่ เปรียบเทียบกับรูปแบบเดิมว่า ได้ผลแตกต่างกันอย่างไร และทราบว่าค่าความยืดหยุ่นที่ได้นั้นใช้เวลาปรับตัวนานกี่ไตรมาส